

tussen Duin & Dijk

Themanummer

Wintervogels

Natuur in Noord-Holland. Jaargang 15 4 ● 2016

Tafeleend

Het mannetje van deze fraaie eend valt op door de roodbruine kop en grijze bovenzijde. In Noord-Holland is het een niet algemene broedvogel, vooral rond het Alkmaardermeer en in Waterland en de Zaanstreek, waar brede waterlopen en moeras-sige dichtbegroeide oevers voorkomen. In die periode foerageren ze hoofdzakelijk op plantaardig voedsel, zoals zaden, wortelstokken en bladeren van waterplanten die ze opduiken of grondelend langs het wateroppervlak bemachtigen. Het IJsselmeer is een belangrijk gebied waar de vleugelrui plaatsvindt. In herfst en winter nemen de aantallen flink toe, omdat veel vogels uit noordelijke gebieden hier komen overwinteren. Ze komen dan meer verspreid in de hele provincie voor. Tafeleenden zijn vooral bodemfoeragerders die in de regel 's nachts foerageren. In de winter bestaat het voedsel voornamelijk uit traag bewegende of sessiele prooidieren, zoals slakjes, driehoeksmosselen, erwtenmosselen en kleine kreeftachtigen die van de bodem worden opgedoken.

● Foto: Dijen Thio.

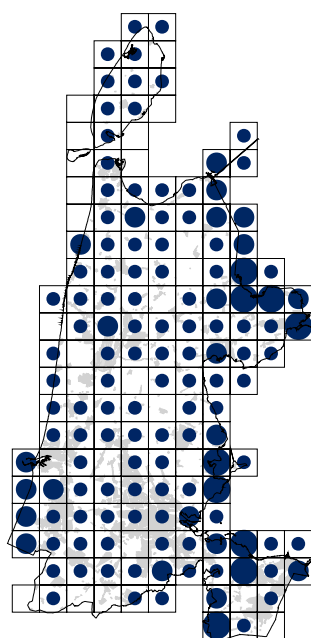
Voorkomen

De tafeleend is in de atlaswinters in 132 blokken (84%) vastgesteld, wat er op wijst dat we de soort vrijwel overal in de provincie kunnen tegenkomen. Ze rusten of foerageren daar in bredere sloten, niet druk bevaren kanalen, meren en andere waterpartijen van enige omvang, meestal op beschutte plaatsen. Gewoonlijk gaat het dan om enkele individuen of kleine groepjes die vaak voorkomen in

gezelschap van andere eendensoorten, vooral kuifeenden die voor een belangrijk deel op hetzelfde voedsel foerageren. Het zwaartepunt van de verspreiding ligt van oudsher langs de oevers van het IJsselmeer, het Markermeer en de randmeren. Daar komen groepen voor van honderden vogels. Ook in de Amsterdamse Waterleidingduinen en in het Vechtplassengebied overwinteren regelmatig grotere groepen.

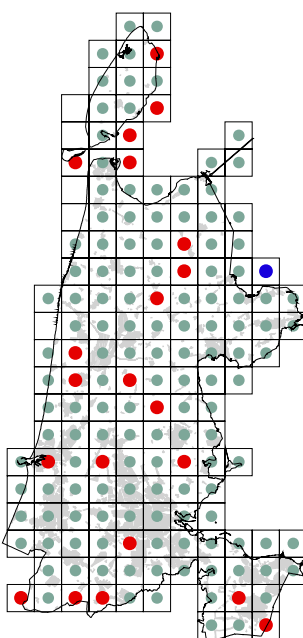
Veranderingen

De aantallen in het IJsselmeergebied zijn sinds het begin van deze eeuw drastisch afgenomen. In het Markermeer is de laatste decennia de driehoeksmossel, het hoofdvoedsel van de tafeleend, zeer schaars geworden door verslibbing als gevolg van erosie van de lagere westelijke delen en de geringere golfbewegingen na de aanleg van de dijk Enkhuizen-Lelystad. In het IJsselmeer komen driehoeksmosselen vooral voor op plaatsen waar het substraat hard genoeg is; langs de kust bij de Wieringermeer zijn ze nagenoeg verdwenen. Overigens kan de daling ook samenhangen met de afname van het aantal broedvogels in Noordwest-Europa. De zeer grote aantallen van vroeger hadden ook effect op de aantallen in het binnenland. Die waren vroeger zeker groter; er waren toen nauwelijks 'lege plekken' in het verspreidingspatroon.

verspreiding

- 1 - 100 ex
- 101 - 1000 ex
- > 1000 ex

verandering

- alleen in 1979-1983
- beide perioden
- alleen in 2012-2016

Piet Zomerdijk